

Spärrgaller eller inte

Med är enklare - argument för biodling med spärrgaller

Skall man bedriva sin biodling med eller utan spärrgaller? Gerhard Liebig vid det tyska universitetet i Hohenheim ger besked i en artikel i Deutches Bienenjournal 9-97:

Av diskussionerna som varit i denna fråga de senaste årtiondena så verkar de flesta anse att man genom att lägga in ett spärrgaller över yngelrummet inskränker yngel- och samhällsutvecklingen. Men exakta undersökningar saknas. Som bevis för tesen så brukar man anföra:

□ Om man sätter på skattlådan över ett spärrgaller så kommer putsbina att förbereda hundratals eller kanske snarare tusentals celler för äggläggning och hålla dem fria från honung i väntan på yngel som aldrig kommer i dom. Följden skulle då bli att samhället senare inte att bli lika starkt som de som får en låda utan spärrgaller.

□ Skattlådorna tas i bruk mycket snabbare av bina och de bygger också fortare ut mellanväggar om man låter bli att lägga in spärrgallret. Man kommer också att behöva sätta på en fjärde låda tidigare.

Denna argumentation är definitiv och många biodlare med stor praktisk erfarenhet ställer upp på den trots att någon exakt undersökning inte är gjord.

Vid Landesanstalt für Bienenkunde i Hohenheim, Tyskland, gjordes en tre-årig undersökning med avsikt att fastställa om spärrgaller i kupan påverkar yngelutveckling och honungsskörd. *Resultatet är entydigt.* Yngelmängden påverkas inte vare sig det är ett dåligt eller måttligt drag, som 1996, eller ett bra eller mycket bra drag som 1995 och 1997. Det finns inte heller någon negativ påverkan på honungsskörd eller binas vilja att svärma.

Spärrgaller stansat i metall och utan sidolister av trä.

Med hjälp av spärrgaller begränsades yngelrummet till två Zanderlådor med 10 ramar (42x22 cm) i varje. På dom 20 ramarna, ibland 19 eller 18 när en eller två byggramar tillsattes som bina uteslutande byggde drönarbygge i, har bina tillräcklig plats för yngel, pollen och ett foderförråd. En fullt utbyggd Zanderlådor innehåller över 6000 celler. Om drottningen varje dag lägger 2000 ägg under en treveckorsperiod omfattar yngelklotet 42000 celler. Till detta skulle det, som ett rent räkneexempel, räcka med 7 ramar. Teoretiskt skulle man även kunna begränsa yngelrummet till en låda. Det kan då

emellertid bli lite för trångt för att samhället skall få plats med yngel, pollen och foder. Detta skall undersökas i kommande försök. I vilket fall som helst räcker det med 20 ramar i yngelrummet.

I samhällen med spärrgaller är yngelklotet i regel kompaktare än i samhällen utan spärrgaller. Man får också ett tydligare åtskiljande av yngel- och honungsrum vilket gör biodlingen lättare:

□ Vid svärmvilliga samhällen behöver man bara gå igenom 20 ramar i

yngelrummet för att söka efter svärm-celler. Har man inget spärrgaller måste man lyfta varenda ram i hela samhället för denna kontroll.

□ Honungsskörden underlättas betydligt då det inte finns yngel i honungsramarna. Om man inte har spärrgaller måste man flytta undan alla ramar med yngel trots att de kanske ändå innehåller 2 kg mogen honung och låta dem vara kvar i samhället tills ynglet är kläckt. Det är en onödig kostnad.

□ Dessutom kan man sätta skattlådorna på tömning och dagen därpå hämta dom bifria, under förutsättning att det inte finns yngel eller en drottning i dem. Det är bara att ta bort lådan och sätta på en tom skattlåda istället.

□ Om man inte förväntar sig mer drag har man det också lättare med spärrgaller i samhället när man sopar av bina ram för ram. Man måste inte ta hänsyn till om någon drottning skulle finnas på ramen utan kan borsta av ramarna framför flustret utan oro.

Om man skulle skaka eller borsta av bina tillbaka i lådan på samhället skulle det bli betydligt mer arbete då bina skulle söka sig tillbaka till ramen när man hänger den tillbaka och man skulle få skaka samma bin både en gång till eller fler. Det är alltså enklast att borsta av dom framför flustret så slipper man risken för att bina skall bli griniga och kanske sticklystna. Risken för röveri blir också mindre.

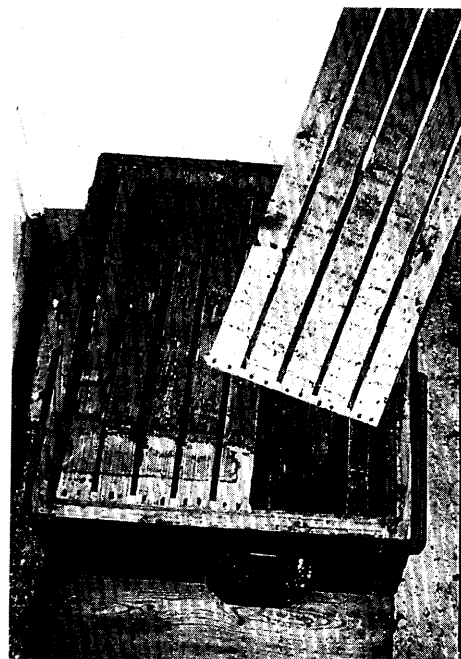
□ Genom att använda spärrgaller kan man också lättare skörda sorthonung. När man efter ett blomsterdrag flyttar till skogsdrag för att skörda honungsdagg är skattlådorna tomma vilket de inte skulle vara i ett samhälle utan spärrgaller och med yngel även i honungsramarna. Då skulle det vara svårt att få ren skogshonung. Det skulle snarare bli någon slags blandhonung, som inte skulle klara kraven för att kunna betecknas skogshonung. Med spärrgaller är det inga problem att få ren sorthonung.

□ Att skydda ramarna från vaxmal är lättare när man använder spärrgaller under vår och sommar. Ramarna i skatt lådan är då yngelfria hela tiden och kan efter slungningen vinterförvaras utan kemisk eller fysikalisk behandling utan risk för att förstöras av vaxmal. Visserligen får de inte blandas i samma låda med ramar som innehållit yngel och det får inte heller finnas pollen i dom.

□ När man i skattlådorna utslutande använder ljusa ramar så förblir de ljusa om man använder spärrgaller. De är då mycket lätta att avtäckas med varmluftpistol eller liknande och det går snabbare än att använda avtäckningsgaffel. Man slipper vax i honungen och silningen efter slungning går lätt utan igen-sättning av silen. Dock är ramar, som det ej varit yngel i, skörare vid slungningen och kan lätt gå sönder om man inte är försiktig eller kör slungaren med full fart.

□ Spärrgaller underlättar redan på våren när samhället växer. Biodlaren kan enkelt bedöma samhällets styrka och utveckling och också hur draget är genom observationer i skattlådan när yngelrummet är åtskilt från skattlådan av ett spärrgaller. Starka samhällen tar skattlådan i bruk snabbare än svaga och bygger ut mellanväggar bättre. När draget genom en period med dåligt väder avbryts, så lämnar bina skattlådan och hjälper till att hålla värmen och yngelsättningen i gång nere i yngelrummet. Särskilt tydligt kan denna "upp- och nervandring" ses vid ett växlande dåligt/bra väder och när det finns utbyggda mellanväggar i skattlådan. Vid bra drag finns bina där och bygger. Vid kyla är utbyggda eller endast delvis utbyggda mellanväggarna så gott som bifria. Byggbina är då nere i yngelrummet och hjälper till att hålla värmen i yngelklotet och går upp i lådan igen först när det lönar sig. Byggarbetet i skattlådan återupptas först när det kommer in någon nektar utifrån.

Om man inte har något spärrgaller stannar bina vid dåligt väder kvar i överlådan och ynglet och ägglägg-

Gammalt spärrgaller av trä kan man se i Degeberga Bimuseum.

ningen sker där uppe där det är varmest. När det sedan kommer bra drag så har bina svårt att i tid trycka ner yngelklotet och kunna lägga honung i skattlådan istället. Samhället ser starkt ut men det är en synvilla då den undre lådan är glest befolkad av bina, då de inte så snabbt utvidgar sig neråt med yngelklotet. Biodlaren tror också att samhället snabbare är moget för ytterligare en skattlåda, en låda som egentligen inte behövs.

□ Samhällen med spärrgaller behöver färre skattlådor. Vid måttligt drag räcker i allmänhet en skattlåda med 10 Zanderramar rymmande 25 kg honung och honungen kan då bli helt täckt. Till och med vid ett bra drag så räcker det med två skattlådor.

Dom här argumenten för biodling med spärrgaller väger tyngre än de mot: inköp av spärrgaller kostar pengar, spärrgallret måste tas bort och läggas på igen efter ett ingrepp i yngelrummet och att gallret skall tas bort och rengöras vid säsongens slut.

Vad tycker du om spärrgaller?

Är dom nödvändiga eller går det bättre utan? Välkommen till Gaddens redaktion med dina synpunkter!